

بِسْمِ تَعَالَى

جزوه حقوق جزای عمومی

مطابق با قانون مجازات اسلامی

مصوب ۱۳۹۲

بهت شرکت در آزمون های
«وکالت، کارشناسی ارشد، قضاوت، سردفتری»

فخرالدین عباسزاده

باعرض سلام و ادب و احترام خدمت دانش پژوهان گرامی

در مجموعه حاضر با عنوان «جزوه حقوق جزای عمومی» نگارنده سعی دارد با خلاصه سازی مطالب درسی مربوط به حقوق جزای عمومی و با تأکید بر قانون مجازات اسلامی مصوب ۹۲ منبع درسی مختصر و در عین حال مفیدی را برای شرکت در آزمون های مربوطه در اختیار دوستان قرار دهد.

در این مجموعه که اساس آن با تأکید بر کتاب حقوق جزای عمومی استاد ساوالانی تهیه شده است، سعی شده در مواردی که مضمّن، بچنان از قواعد مندرج در قانون مجازات اسلامی سابق پیروی کرده از نظرات اساتید این رشته، همچون دکتر اردبیلی، مرحوم دکتر نوربها، دکتر گلدوزیان و در سایر موارد از نظریات اساتیدی که اقدام به نگارش مطالب مربوط به درس حقوق جزای عمومی بر اساس قانون مجازات اسلامی جدید نموده اند، همچون کتاب حقوق جزای عمومی استاد ساوالانی و همچنین کتاب حقوق جزای عمومی دکتر حسین آقایی بخت مکان نیز استفاده شده است. نگارنده به دلیل ضیق وقت امکان ارجاع موردی مطالب مربوط به اساتید فوق الاشاره را نداشته و لذا عدم ارجاع مطالب، به هیچ عنوان به قصد اتساب نظرات اساتید محترم به خود، که نتیجه سالها تدریس و تحقیق آن بزرگواران می باشد نیست.

بدیهی است نگارش مجموعه ای در رابطه با قانونی که در راستای تفسیر و تشریح آن با کمبود منابع مواجه است بسیار دشوار می نماید و هیچ نگارنده ای را مصون از اشتباه نخواهد گذاشت. لذا از همه ی عزیزانی که در حین مطالعه این مجموعه با ایراداتی مواجه می شوند خواهشمند است با بیان انتقادات خود از طریق پست اینترنی fakhroddin.ab@gmail.com اینجانب را در بهبود کیفیت این مجموعه یاری نمایند.

در انتها از زحمات سرکار خانم میرزا زاده که با وجود مشغله فراوان زحمت تایپ این مجموعه را متقبل شده اند و همچنین از راهبانی های دوست و برادران عزیزم جناب آقای مهدی شگری و مسعود سهکری بی نهایت سپاسگزارم.

فصل اول (حقوق جزای عمومی ۱)

شامل:

کلیات (تعریف، تقسیم بندی و منابع حقوق جزا)

عنصر قانونی و آثار آن

اصول تعیین کننده صلاحیت کیفری

عوامل موجهه جرم

عنصر مادی

عنصر معنوی (جرائم عمدی و غیر عمدی)

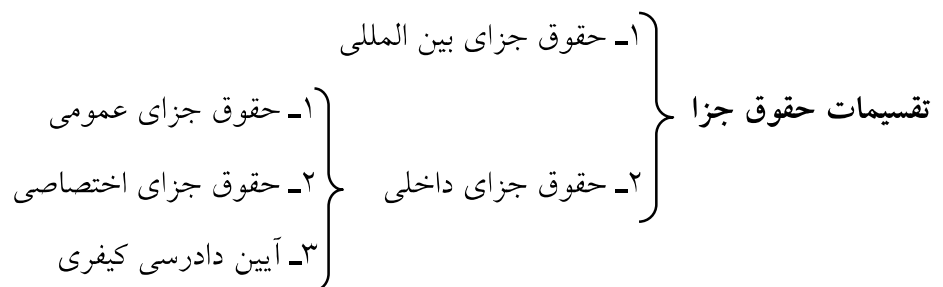
مبحث اول: کلیات

گفتار اول: تعریف، تقسیم بندی و منابع حقوق جزا

بند اول: تعریف حقوق جزا

مجموعه قواعدی که بر عکس العمل دولت در مقابل اعمال ضد اجتماعی، حاکم می باشد تا از طریق تهدید به مجازات و یا اجرای آن و یا بکار گرفتن اقدامات تامینی یا تربیتی اعمال مزبور را پیش گیری و عدالت نسبی و نظم و امنیت را برقرار نماید.

بند دوم: تقسیمات حقوق جزا

بند سوم: ویژگی های حقوق جزا

الف) وجود ضمانت اجراهای خاص: این ضمانت اجراها یا به صورت مجازات است یا اقدامات تامینی و تربیتی.

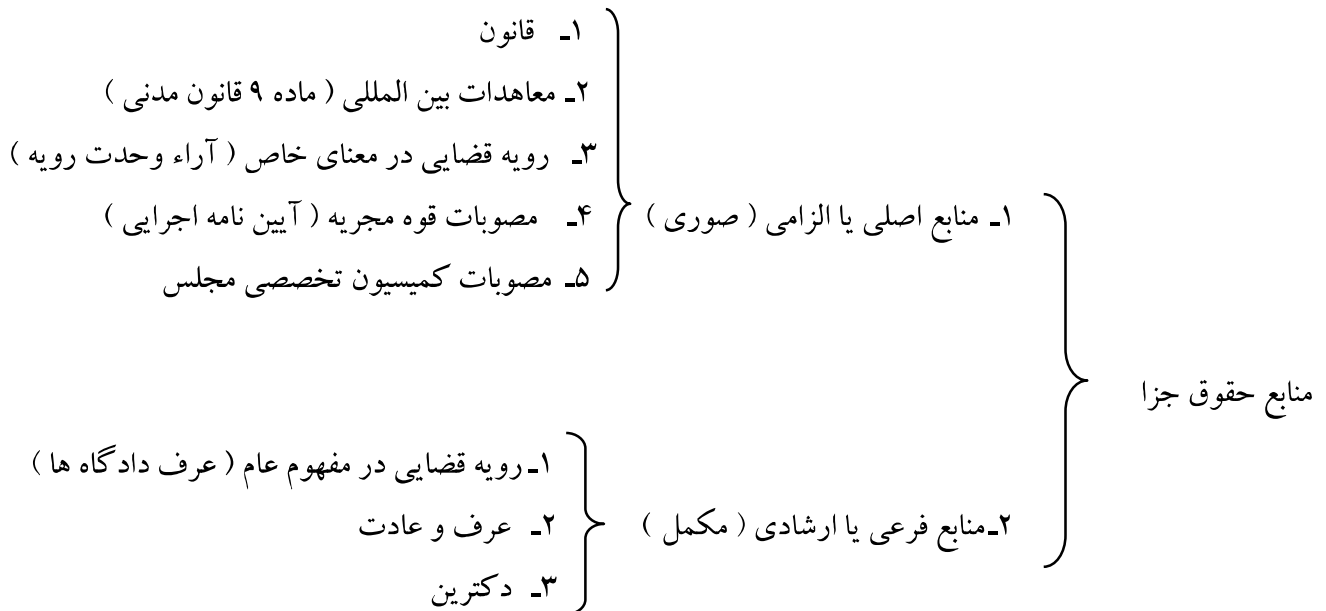
ب) آمره بودن (الزامی بودن) قوانین کیفری: در حقوق جزا قواعد اختیاری و تکمیلی وجود ندارد و افراد نمی توانند برخلاف آن با یکدیگر توافق نمایند.

پ) کلی و عام بودن قوانین کیفری: به معنای تساوی تمام افراد در مقابل قانون است.

ت) سرزمین و شخصی بودن قواعد حقوق جزا: منظور از سرزمینی بودن قواعد حقوق جزا، اجرای قوانین کیفری در نقاطی است که تحت سلطه و حاکمیت دولت قرار دارد و منظور از شخصی بودن قواعد حقوق جزا آن است که قوانین کیفری در مورد اتباع ایرانی، اعم از اینکه در کشور ساکن باشند یا در خارج، قابل اجرا می باشد.

بند چهارم: منابع حقوق جزا

منظور از منابع حقوق جزا، نصوص قابل استنادی است که متضمن قاعده ای از قواعد کیفری باشد.

نکته: دکتر اردبیلی (منابع فقهی) را جزو منابع فرعی حقوق جزا می داند اما مرحوم دکتر نوربها جزو منابع اصلی!

مبحث دوم: جرم و عناصر تشکیل دهنده آن

بند اول: تعریف جرم

هر رفتاری اعم از فعل یا ترک فعل که در قانون برای آن مجازات تعیین شده باشد جرم محسوب می گردد.^۱

بند دوم: عناصر تشکیل دهنده جرم

- ۱- **رکن قانونی:** وصف مجرمانه باید به تعیین قانون باشد. (عمل ممنوعه در قانون جرم انگاری شده باشد)
- ۲- **رکن مادی:** عمل خارجی انسان است. شامل تحقق عملیات خارجی حاکی از رفتار مجرمانه می باشد.
- ۳- **رکن معنوی:** رفتار مجرمانه باید همراه با قصد مجرمانه ت یا تقصیر جزایی باشد.

^۱- ماده ۲ ق.م.ا